

UPPTÄCK NORDEN – FINLAND – Geografi & Historia

OM SERIEN

Filmserien Upptäck Norden är en filmserie som handlar om just Norden och dess länder. Syftet med filmerna är att ge en faktagrund för att kunna resonera kring likheter och skillnader mellan länder och regioner i Norden. Filmerna innehåller avsnitt om Historia, Geografi, Natur, Näringar och Ekonomi, Politik, Kultur och vardagsliv samt Miljö.

Ämne: SO och Svenska

Målgrupp: Från 10 år

Antal filmer i serien: 15 st

Längd: 12-25 min

OM FILMEN

Finland är känt för sina många sjöar och kallas ibland för de "tusen sjöarnas land". Här finns enorma skogsområden som täcker stora delar av landets yta men också långa kuststräckor och en av världens största skärgårdar. Finländarna gillar att vistas i naturen och i de djupa skogarna finns det ett rikt djurliv. I landets norra delar kan man få uppleva både midnattssol och midvintermörker och när himlen är molnfri uppstår ibland ett fantastiskt fenomen – norrsken. De flesta av Finlands 5,5 miljoner invånare bor i städer och den största staden heter Helsingfors och ligger vid finska viken. Inflyttningen till storstäderna är stor och det gör att det på många platser är gleset befolkat. I Mariehamn på Åland bor endast 10 000 människor men desto fler kommer på sommaren för att besöka ögruppen. Finland har tillhört Sverige i ungefär 600 år och fortfarande är spåren från den tiden synliga. Men här finner man även rester från när landet tillhörde ryssland och Lydde under tsaren. Under 1900-talet utkämpades många krig och i finska vinterkriget och fortsättningskriget led man stora förluster. Många barn skickades till Sverige och kom aldrig tillbaka till sitt hemland.

KOPPLINGAR TILL LGR 11

Filmernas innehåll utgår från LGR11 med frågeställningar och uppgifter som utmanar elevens förmågor.

Kursplan – Geografi

Syfte

“Undervisningen i ämnet geografi ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om geografiska förhållanden och utvecklar en geografisk referensram och ett rumsligt medvetande. Undervisningen ska ge eleverna kunskap om kartan och kännedom om viktiga namn, läges- och storleksrelationer så att de kan orientera sig och dra slutsatser om natur- och kulturlandskap och om människors levnadsvillkor.”

Ur det centrala innehållet för årskurs 4-6 Geografi

- De svenska, nordiska och övriga europeiska natur- och kulturlandskapen. Processen bakom samt deras utmärkande drag och utbredning.
- Jordens naturresurser, till exempel vatten, odlingsmark, skogar och fossila bränslen...
- Fördelningen av Sveriges, Nordens och övriga Europas befolkning samt orsaker till fördelningen och konsekvenser av denna.
- Namn och läge på Sveriges landskap samt orter, berg, hav och vatten i Sverige samt huvuddragen för övriga Norden
- Kartan och dess uppbyggnad med färger, symboler och skala.
- Centrala ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om geografi.
- Hur val och prioriteringar i vardagen kan påverka miljön och bidra till en hållbar utveckling.

Ur det centrala innehållet för årskurs 7-9 Geografi

- Jordens klimat- och vegetationszoner samt på vilka sätt klimatet påverkar människors levnadsvillkor.
- Förnybara energitillgångar, till exempel sol- och vindenergi och alternativa drivmedel.
- Centrala ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om geografi.

Kursplan – Historia

Syfte

“ Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en fördjupad förståelse för nutiden. De ska också få möjlighet att utveckla en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer..”

Ur det centrala innehållet för årskurs 4-6 Historia

- Exempel på hur forntiden, medeltiden, 1500-talet, 1600-talet och 1700-talet kan avläsas i våra dagar genom traditioner, namn, språkliga uttryck, byggnader, städer och gränser.
- Norden befolkas. De utmärkande dragen för stenåldern, bronsåldern och järnåldern.
- Nordens kulturmöten med övriga Europa och andra delar av världen genom ökad handel och migration, till exempel genom vikingatidens resor och medeltidens handelssystem.
- De nordiska staternas bildande.
- Tidsbegreppen vikingatiden, medeltiden, stormaktstiden och frihetstiden samt olika syn på deras betydelser.

Ur det centrala innehållet för årskurs 7-9 Historia

- De båda världskrigen, deras orsaker och följder.
- Hur historia kan användas för att förstå hur den tid som människor lever i påverkar deras villkor och värderingar.

Kursplan – Samhällskunskap

Syfte

“ Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer. I en sådan helhetssyn är sociala, ekonomiska, miljömässiga, rättsliga, mediala och politiska aspekter centrala.”

Ur det centrala innehållet för årskurs 4-6 Samhällskunskap

- Ekonomiska villkor för barn i Sverige och i olika delar av världen. Några orsaker till, och konsekvenser av, välstånd och fattigdom.

Ur det centrala innehållet för årskurs 7-9 Samhällskunskap

- Några olika stats- och styrelseskick i världen.
- Hur länders och regioners ekonomier hänger samman och hur olika regioners ekonomier förändras i en globaliserad värld.
- Europeiskt och nordiskt samarbete, dess bakgrund och innehåll.

Kursplan – Religionskunskap

Syfte

“ Undervisningen ska stimulera eleverna att reflektera över olika livsfrågor, sin identitet och sitt etiska förhållningssätt. På så sätt ska undervisningen skapa förutsättningar för eleverna att utveckla en personlig livshållning och förståelse för sitt eget och andra människors sätt att tänka och leva.”

Ur det centrala innehållet för årskurs 4-6 Religionskunskap

- Frågor om vad ett bra liv kan vara och vad det kan innebära att göra gott.

Ur det centrala innehållet för årskurs 7-9 Religionskunskap

- Etiska begrepp som kan kopplas till frågor om hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar, till exempel frihet och ansvar.

Kursplan – Svenska

Syfte

“ Undervisningen ska även bidra till att eleverna får möta och bekanta sig med såväl de nordiska grannspråken som de nationella minoritetsspråken.”

Ur det centrala innehållet för årskurs 4-6 Svenska

- Att argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser.
- Språkbruk i Sverige och Norden. Några varianter av regionala skillnader i talad svenska. Några kännetecknande ord och begrepp i de nordiska språken samt skillnader och likheter mellan dem. Vilka de nationella minoritetsspråken är.

Ur det centrala innehållet för årskurs 7-9 Svenska

- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från skola och samhällsliv. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte och mottagare. Olika hjälpmedel, till exempel digitala verktyg, för att planera och genomföra muntliga presentationer.
- Språkbruk i Sverige och Norden. Några varianter av regionalt färgat talspråk i Sverige och olika språk i Norden. Några kännetecknande ord och begrepp samt skillnader och likheter mellan de olika språken.

FÖRMÅGOR SOM TRÄNAS

I den här filmserien med filmhandledning tränas framförallt förmågorna

1. Begreppsförståelse
2. Analysförmåga
3. Kommunikativ förmåga

FÖRE FILMVISNINGEN

Genomgång av Finlands karta. Jämför med Sverige. Storlek? Öar? Naturområden? Sjöar?

Vilka länder och hav gränsar Finland till?

Diskutera vad vi har för likheter eller olikheter med Finnarna? Maten? Språket? Värderingar? Historia?

Förklara följande ord och begrepp:

matriella kulturen blev starkare (redskap till exempel under 500-talet) , kristna (det hedniska Finland)
nationalspråk, republik, knutpunkt, fenomen, partiklar, offensiv, världsarv (Unesco), undertaliga,
industrialismen

UNDER FILMVISNINGEN

Notera exempel på vad du tycker utmärker landet Finland?

EFTER FILMVISNINGEN

Frågor efter filmen

HISTORIA

1. När ungefär kom de första människorna till Finland? Vad levde man av?
2. När kristnades Finland och vem styrde korstågen från Sverige?
3. När och hur länge tillhörde Finland Sverige?
4. Hur gick det till när Sverige förlorade Finland till Ryssland? När var det?
5. Finland krigade mot Sovjetunionen under andra världskriget. Vad kallades kriget/ krigen?
6. Vilken dag är Finlands självständighetsdag?
7. Resonera: Hur skulle Sverige se ut idag ifall Finland fortfarande tillhört Sverige?

PLATSER

1. Vad heter Finlands högsta berg? Hur högt? Vad heter Bergskedjan? Jämför med Kebnekaise.
2. Vad heter Finlands huvudstad? Hur många invånare? Vad är speciellt med staden?
3. Vad heter Helsingfors på finska? Var ligger Helsingfors (längst ner i finska viken)
4. Vad heter Finlands största sjö?
5. Varför ska man se upp när man går på gatorna i Helsingfors?
6. Vad är Sveaborg känt för?
7. Var ligger Åland? Vad är speciellt med Åland?
8. Hur många bor i Mariehamn?
9. Vilken är Finlands andra största stad?
10. Vad heter ån som delar Åbo i två delar?
11. I vilken stad började industrialismen i Finland? Vad kallas staden för ibland?

NATUR

1. Kan man säga att det finns ett typiskt finskt landskap? Vilka olika naturtyper har Finland?
2. Hur mycket skog har Finland? Vilka är de vanligaste träderna?
3. Hur lång kust har Finland mot Ryssland?
4. Nämn några djur som lever i skogarna? Var kan man få se gråsäl?
5. Var i landet är landskapet mer kuperat?
6. Hur många årstider har Finland?
7. Hur är luften och vattnet i Finland? (tillhör världens renaste)
8. Nordligaste delen av Finland ligger ovanför polcirkeln. Vad innebär det på vintern?
9. Är Finlands yta odlingsbar? Vad odlas?
10. Resonera: På vilka sätt påverkar vatten Finland? (många sjöar, lång kust)

Kreativa uppdrag

1. Gör ett nyhetsreportage från en plats i Finland. Det kan vara om Helsingfors eller om någon annan del av landet. Använd digitala bilder och texter. Något har hänt. Vad?
2. Du ska åka till Finland på semester en vecka. Gör upp en resplan för veckan. Vilka städer ska du besöka och vilka sevärdheter vill du se? Vilka delar av Finland besöker du? Skriv ett veckoprogram.
3. Du jobbar på en turistbyrå och ska göra en turistbroschyr för att locka turister. Du får 1 A4 papper. Använd bågge sidorna och vik det som en broschyr.
4. Gör en podcast om Finland. Det kan vara ett resereportage eller något annat kopplat till landet. Förbered med fakta och frågor. Var en, eller två personer och prata om Finland. Förbered även i vilken ordning ni ska ta upp olika ämnen. Spela in med din telefon eller dator.

